

Maturitní okruh č. 6

ČINNOSTI PODNIKU

PŘEHLED ČINNOSTÍ PODNIKU, NÁVAZNOST

Přehled činností

Podnik je vždy uspořádaným kolektivem lidí a hospodářských prostředků spojených k podnikatelské činnosti. Každý podnik usiluje o dosažení stanovených cílů a tedy zhodnocení vložených prostředků.

Aby mohl těchto cílů dosáhnout, musí každý podnik *provádět celou řadu činností*.

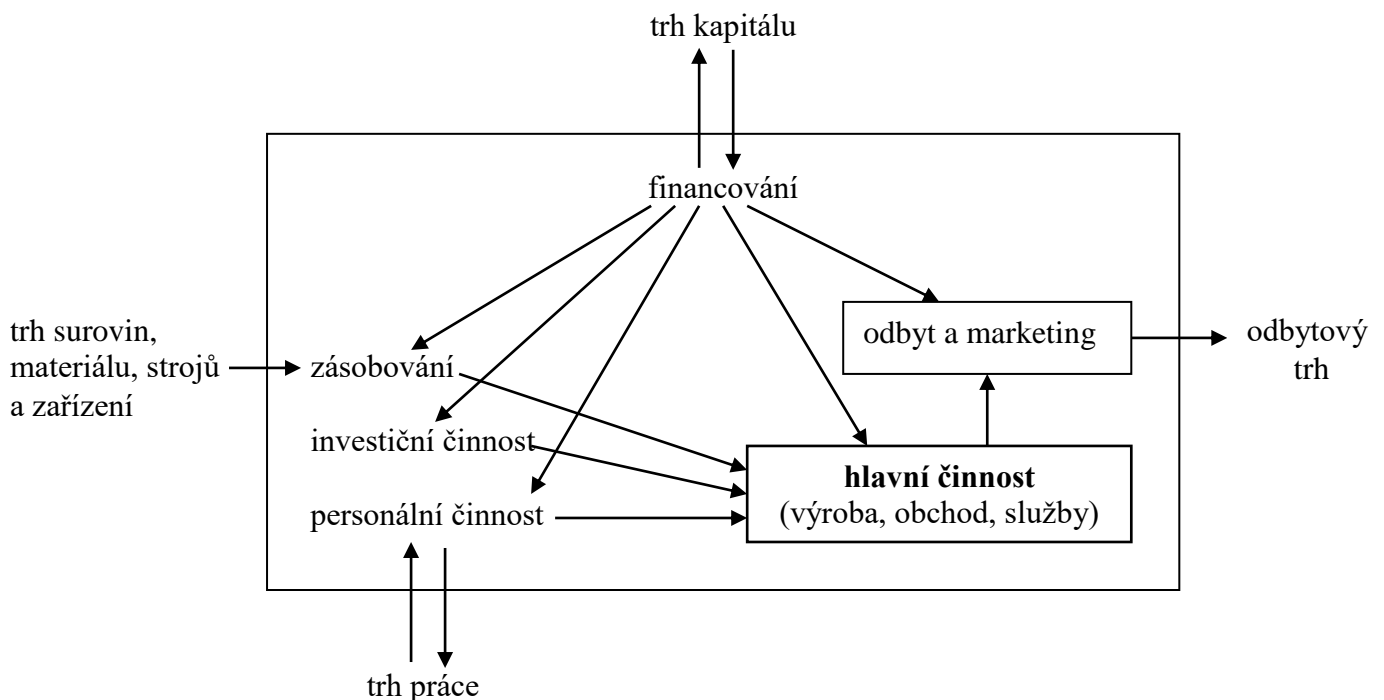
Mezi tyto činnosti řadíme:

1. zásobování;
2. investiční činnost;
3. personální činnost;
4. hlavní činnost;
5. odbyt a marketing;
6. financování podniku;
7. řízení podniku (management);
8. zajišťování informací.

Návaznost jednotlivých činností

Při své činnosti přichází podnik do styku s vnějším světem (např. s trhem, se společností, se státem atd.). Funkce podniku jsou tedy ucelené okruhy činností podniku, které na sebe navazují a směřují k dosažení cílů podniku. Jejich prostřednictvím je podnik spojen s trhem.

Návaznost podnikových činností a jejich spojení s vnějším světem lze znázornit takto:

ZÁSBOVÁNÍ

Cílem zásobování je zajistit materiál v potřebném množství, druzích a kvalitě za co nejvýhodnější ceny a ve stanovené době.

Zásobování - je tedy činnost, kterou podnik zajišťuje potřebný materiál pro svou činnost.

Dodavatelé musí s dostatečným předstihem vědět, co a kolik vyrábět, a odběratelé musí dodržovat časový postup výroby.

Světově nejrozšířenější metodou zásobování je metoda **JUST - IN - TIME** („právě včas“). Byla vyvinuta v Japonsku a jde o metodu „bezskladového“ hospodářství.

Do zásobovací činnosti patří:

- zjištění potřeby materiálu a volba dodavatele;
- jednání s dodavateli a uzavírání kupních smluv;
- zajišťování dodávek, příjem materiálu na sklad, kontrola materiálu;
- skladování materiálu a výdej do spotřeby.

Do zásobovací činnosti tedy patří i skladování materiálu!

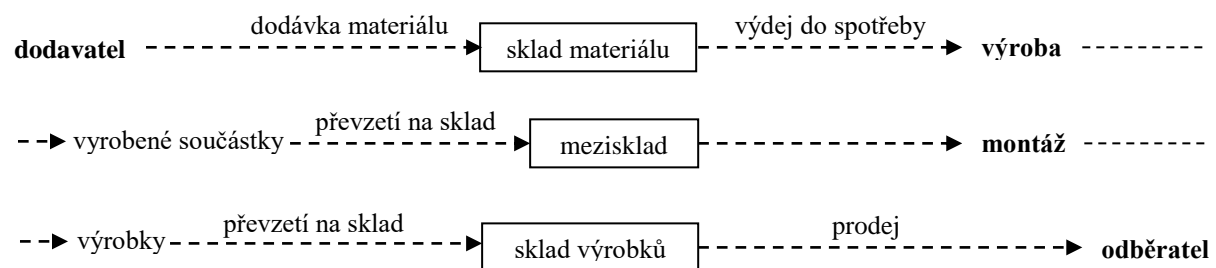
Skladování – jsou činnosti, při nichž se hmotné statky soustřeďují na určitém místě a ve stanoveném množství a připravují se pro další činnosti (např. pro další zpracování u polotovarů a nedokončené výroby, nebo pro prodej u hotových výrobků, popř. výdej do spotřeby u materiálových zásob).

Podle druhu zásob musí být přizpůsobeno i vybavení a umístění skladů.

Rozlišujeme tyto typy skladů:

- 1) **nákupní sklady** – zde se skladují materiálové zásoby (nakoupený materiál);
- 2) **mezisklady** – zřizují se ve výrobních podnicích pro skladování nedokončené výroby a polotovarů;
- 3) **odbytové sklady** – zde se skladují hotové výrobky (tedy sklady výrobků), jsou většinou určeny k expedici mimo podnik.

Př.

Se skladováním materiálu souvisí i pojem **logistika** – je to věda, která se zabývá fyzickým pohybem (tokem) materiálu a s tím spojeným informačním tokem, tzn.: zkoumá fyzické a informační toky zboží (zabývá se např. plánováním cest zboží, volbou dopravních cest, volbou dopravních prostředků, řešením skladovacích technologií, činnostmi skladů, způsobem přenosu dat atd.).

Skladované zásoby vážou značnou část kapitálu podniku. Je třeba zvážit, jak velké zásoby podnik potřebuje!

HLAVNÍ ČINNOST

Z hlavní činnosti podnik získává rozhodující část svých výnosů (výkony podniku vyjádřené v penězích).

Hlavní činností podniku tedy může být:

- 1) výroba (výrobní podniky);
- 2) obchod (obchodní podniky);
- 3) poskytování služeb

Hlavní činnost podniku ovlivňuje všechny ostatní činnosti podniku!

Výsledkem hlavní činnosti podniku je výkon (výrobek nebo služba):

1. **realizační výkony** – jsou výrobky a služby určené k prodeji mimo podnik;
2. **vnitropodnikové výkony** – jsou výrobky nebo služby spotřebované uvnitř podniku.

Výrobek – je hmotný výsledek činnosti podniku, na kterém byly dokončeny všechny výrobní operace.
Kvalitní výrobek je označen **výrobní značkou** nebo **ochrannou známkou** (ta ručí za kvalitu – cenu).

Musí být provedena **výstupní kontrola**, po které se:

- a) **kvalitní výrobky**, které jsou bez vady a odpovídají stanovené jakosti (kvalitě) se přebírají na sklad.
- b) **nekvalitní výrobky**, které neodpovídají kvalitě, jsou označeny jako vadné (zmetky), někdy se prodávají jako tzv. II. jakost.

Jakost výrobků je vymezena technickými podmínkami, normami (ČSN, ISO).

Zboží – je to, co se v nezměněné formě dále prodává.

Podniky, jejichž hlavním úkolem je poskytování služeb, se od výrobních podniků liší zejména:

- a) hlavní činností, jejím průběhem;
- b) výsledky hlavní činnosti se nedají skladovat;
- c) z těchto důvodů musí být hlavní činnost, ale i další činnosti podniku přizpůsobeny průběhu poskytování služeb.

INVESTIČNÍ ČINNOST

Investiční činností rozumíme použití kapitálu podniku:

- 1) k získání potřebného hmotného a nehmotného majetku;
- 2) k uložení do cenných papírů, uložení do bank – např. na termínované vklady, k nákupu nemovitostí a uměleckých předmětů za účelem dalšího prodeje nebo pronájmu.

Druhy investic:

- 1) **věcné investice** – podnik používá kapitál na pořízení hmotného a nehmotného majetku, na jeho rekonstrukci, modernizaci nebo obnovu.
- 2) **finanční investice** – nakupuje-li podnik cenné papíry dlouhodobé povahy (akcie, obligace) nebo vkládá-li kapitál do jiných společností či ukládá na termínované vklady atd.

Modernizace – znamená rozšíření vybavenosti a použitelnosti majetku (např. budova se vybaví ústředním topením s dálkovým ovládním).

Rekonstrukce – jsou to zásahy do stavební a technologické části majetku, jejímž následkem je změna účelu nebo technických parametrů (např. výměna oken, střešní krytiny a způsobu vytápění pro zahájení výroby na nové výrobní lince).

Reprodukce – nahrazení opotřebovaných zařízení novými nebo změna předmětu hlavní činnosti.

Projekt – je souborné řešení stavby nebo zařízení po stránce technické, architektonické a ekonomické. Zpracovává ho většinou specializovaná projektová organizace podle požadavků podniku = **investora**, které jsou zpracovány v tzv. **investičním záměru**.

Náklady vynaložené na realizaci (uskutečnění) věcné investice tvoří tzv. vstupní neboli pořizovací cenu získaného DHM.

Hmotný majetek může podnik získat i pronájmem (leasingem).

Rozlišujeme:

- 1) **provozní leasing** - jedná se o krátkodobý pronájem hmotného majetku na určitou dobu, doba pronájmu je kratší než doba životnosti majetku. Za pronájem platí nájemce pronajímateli sjednané nájemné.
- 2) **finanční leasing** - jde o dlouhodobý pronájem většinou movitého majetku (např. aut, výrobních zařízení atd.) na dobu životnosti pronajatých předmětů. Po uplynutí sjednané doby pronájmu pronajímatel obvykle nájemci majetek bezplatně přenechá nebo odprodá. V průběhu pronájmu nelze jednostranně odstoupit od smlouvy, pouze po dohodě obou stran. Finanční leasing zajišťují buď specializované podniky (leasingové společnosti) nebo výrobci zařízení.

Investiční činnost v oblasti věcných investic zajišťuje v podniku **investiční útvar**, finanční investice zajišťuje **finanční útvar**.

FINANCOVÁNÍ

Je to činnost podniku, při které dochází k tvorbě, rozdělování a užití finančních zdrojů. Sledujeme-li, odkud podnik získává peněžní prostředky a další majetek, hovoříme o **finančních zdrojích (kapitálu)**.

Každý podnik musí zajistit dostatečné množství kapitálu a zajistit dostatek volných peněžních prostředků k úhradě svých závazků. Toto je základ financování podniku!

Schopnost podniku splnit své finanční závazky splatné v daném časovém okamžiku označujeme pojmem **likvidita (solventnost)** – je důležitou charakteristikou finanční situace podniku.

Kapitál lze získat:

- a) vnitřní činností podniku (interní financování);
- b) mimo podnik (externí financování).

Finanční zdroje mohou být:

1) **vlastní (vlastní kapitál)** – představuje nárok podnikatele na majetek podniku.

- Tvoří jej:**
- a) *základní kapitál* - (vklad podnikatele);
 - b) *hospodářský výsledek* - (např. část zisku vytvořeného činností podniku, který vlastníci ponechají pro rozšíření podniku – tzv. nerozdělený zisk);
 - c) *fondy*:
 - ze zisku - *rezervní fond* - tj. část kapitálu určená do budoucna ke krytí ztrát, které by mohly vzniknout v souvislosti hospodařením podniku.
 - *FKSP atd.*
- kapitálové – např. dary

2) **cizí (cizí kapitál)** – představuje nárok jiných subjektů na majetek podniku. Tvoří jej úvěry a další formy závazků podniku.

Podle doby splatnosti se rozlišuje:

- a) **krátkodobý cizí kapitál** – splatný do 1 roku.
 - ▣ *obchodní úvěry* - (tzn. úvěry poskytované jinými podniky);
 - ▣ *krátkodobé bankovní úvěry*;
 - ▣ *závazky podniku* – (např. vůči zaměstnancům, státu atd.);
- b) **dlouhodobý cizí kapitál** – splatný za dobu delší než 1 rok.
 - ▣ *dlouhodobé bankovní úvěry*;
 - ▣ *emitované (vydané) cenné papíry*;
 - ▣ *dlouhodobé závazky*;
 - ▣ *rezervy*.

Přehled o finančních zdrojích a jejich užití poskytuje **rozvaha (bilance)** podniku.

OKOLÍ PODNIKU

Každý podnik musí spolupracovat s jinými činiteli => podnik může vyrábět své výrobky jen tehdy, dostane-li včas dodávku materiálu, energie, najde-li se odběratel ochotný tyto výrobky koupit a banka, která mu bude zajišťovat platební styk atd.

Tyto činitele, kteří ovlivňují chování podniku, označujeme jako **okolí podniku** a dělíme ho na:

1. **přímé okolí** – působí na činnost podniku přímo (např. jeho dodavatelé, odběratelé atd.);
2. **nepřímé okolí** – působí na činnost podniku nepřímo – zprostředkovaně (např. obchodní partneři dodavatelů, spotřebitelé kupující výrobky v obchodě atd.).

Dále rozlišujeme okolí:

a) **přírodně technické**

Při hodnocení těchto vlivů je třeba zvažovat:

- *geografickou polohu* – ovlivňuje umístění podniku, možnost exportu atd.;
- *klima* – výrobky musí být konstruovány tak, aby fungovaly i při různých klimatických podmínkách (různé teplotě, vlhkosti atd.). Závisí na trhu, kam je výrobek exportován;
- *nerostné bohatství* – tzn.: jak jsou vzdálené surovinové a energetické zdroje (např. stavba elektráren v blízkosti těžby uhlí);
- *technický rozvoj* – úroveň techniky a technologie;
- *úroveň infrastruktury* – stav silnic, chybějící spoje, obslužnost – tyto faktory ovlivňují aktivity podniků;
- *zajištění energií* – tzn. stav rozvodných sítí, úroveň zásobování energií atd.;
- *ekologická hlediska* – tzn.: ochrana životního prostředí dnes podstatným způsobem ovlivňuje podniky – stále větší důraz na ekologii a s tím spojené náklady (např. staré ekologické zátěže v dané zemi, lokalitě atd.).

b) **hospodářské**

Je určeno zejména stavem a vývojem trhu, který určuje a ovlivňuje úroveň hospodářství. Podnik zvažuje řadu faktorů, např.:

- situaci na trhu zboží;
- úroveň a rozsah konkurence;
- úroveň hospodářství a jeho strukturu;
- vývoj kapitálového trhu a trhu práce;
- míru inflace a vývoj cen surovin, energií atd.;
- kvalifikaci pracovníků atd.

c) **sociálně kulturní**

Je vymezeno kulturní úrovní dané společnosti a jejími etickými normami, zejména:

- náboženstvím a filosofií;
- zájmy a módou;
- úrovní rodin;
- tradicemi a hodnotami společnosti;
- věkem obyvatelstva;
- úrovní školství atd.

d) **politickosprávní**

Fungování podniků výrazně ovlivňuje také stát a řada mezinárodních institucí vydáváním zákonů a jiných právních norem, kterými se podnik musí řídit.